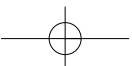
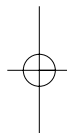
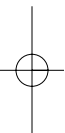
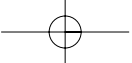

7+1

Basiscursus Geloven

Handleiding

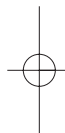
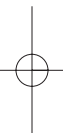

Peter Hendriks

7+1

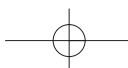
Basiscursus Geloven

Handleiding

Derde druk

Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

www.boekencentrum.nl

www.7plus1.nl

Ondersteuning vanuit de Protestantse Kerk in Nederland

Het missionaire werk van de Protestantse Kerk in Nederland ondersteunt actief de 7+1 Basis cursus Geloven. Via dit cursusmateriaal kunnen mensen (opnieuw) kennismaken met de christelijke geloofstraditie, met de bijbelverhalen die daaraan ten grondslag liggen en met het geloof dat christenen inspireert en beweegt.

Het missionaire werk van de Protestantse Kerk heeft meegelezen bij het samenstellen en schrijven van dit cursusboek en de bijbehorende handleiding. Daarnaast is er het voorne men een dvd uit te brengen met inleidingen voor gebruik tijdens de cursusbijeenkomsten. Ook wordt ondersteuning aangeboden bij het organiseren van de basis cursus geloven door de gemeenteadviseurs van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Meer informatie? Neem contact op met het missionaire werk van de Protestantse Kerk, telefoon 030-8801880 of stel uw vraag via www.pkn.nl.

Deze handleiding hoort bij het cursusboek *Ontmoetingen met God. Een basis cursus geloven met bijbelse verhalen* van Peter Hendriks (ISBN: 978 90 239 2118 9).

Ontwerp omslag: Mulder van Meurs, Amsterdam

ISBN 978 90 239 2161 5

NUR 707

Derde druk 2007

© 2006 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974 St.b. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Inhoud

Woord vooraf	7
Een basiscursus geloven	7
7+1 bijeenkomsten	7
Verhalen	8
Gezamenlijke pelgrimstocht	8
Website en ondersteuning Protestantse Kerk in Nederland	9
1. De opzet van de 7+1 Basiscursus Geloven	11
7+1 basisenmerken	11
7+1 thema's	11
Maaltijd en kosten	12
Medewerkers	13
Data en tijd	14
Deelnemers en PR	15
Vervolgcurcus	15
Na de cursus	16
2. Het raamwerk van de bijeenkomsten	17
Indeling normaal	17
Opening	17
Maaltijd en functie	18
Bewaking van tijd	18
Afsluiting als bijzonder moment	18
3. De inleiding	20
Doel	20
Inleider	21
Cursusboek	21
Andere lectuur	21
Gebruik van powerpoint	21

4. De gespreksgroepen	23
Doel	23
Groepsindeling	23
Gespreksleiding	24
Nagesprek en pastoraat	24
Het begin: kennismaken	25
Woorden en beelden	25
Oppakkers voor elke bijeenkomsten	25
7+1 aandachtspunten voor de gespreksleider	26
5. Het programma voor de hele dag	27
Doel, duur en opzet	27
Het raamwerk	27
Mogelijke toegift	31
Bijlage 1 Toelichting bij de powerpointpresentaties	33
Bijlage 2 Oppakkers als opstapjes voor gesprek	70
Bijlage 3 Checklist voor gespreksleiders	75
Bijlage 4 Afsluitende viering met een breed Hemels Gelag	78
Bijlage 5 Tekst uitnodigingsfolder	82

Woord vooraf

Een basiscursus geloven

Er zijn heel wat mensen die meer willen weten over de christelijke geloofstraditie. Misschien omdat ze zijn opgegroeid zonder kennis te hebben gemaakt met wat geloven in God voor hen zou kunnen betekenen. Om de een of andere reden is hun interesse gewekt en willen er ze wel eens wat meer van weten en er mee in aanraking komen, ook om voor zich zelf uit te vinden of ze er wat mee kunnen. Anderen zijn van huis uit wel bekend met de christelijke geloofstraditie, maar om de een of andere reden is dat bij hen niet verder gegroeid en zijn ze er los van geraakt. Op een gegeven moment kan er ook bij hen behoefte ontstaan aan een nieuwe kennismaking. Daarnaast zijn er mensen die zelf wel vaak, of minder vaak, kerkdiensten bezoeken, en die behoefte hebben aan een upgrade van hun geloven. Uit pastorale bezoekprojecten zoals beschreven in *Geloof ligt op straat. Een verkenning naar spiritualiteit in parochie en gemeente* (Zoetermeer 2001), blijkt dat daaraan grote behoefte bestaat. Waarover gaat het eigenlijk in geloven? Wat heeft geloof aan mensen te bieden?

Het boek dat nu voor u ligt wil plaatselijke geloofsgemeenschappen helpen een dergelijke kennismaking aan te bieden. Als een oriëntatie, een basiscursus waarin alle hoofdthema's van geloven aan de orde komen. Thema's die binnen de plaatselijke geloofsgemeenschap als belangrijk worden ervaren. Op een manier waarop zij laat zien wat geloven voor haar betekent. En wel zo, dat degenen die de cursus volgen een eigen groeiproces in geloven mee kunnen maken.

7+1 bijeenkomsten

De cursus is in aansluiting op pastorale bezoekprojecten opgezet in een oecumenische geloofsgemeenschap in het midden van het land, en vervolgens in een protestantse gemeente in oost-nederland, met deelnemers van allerlei pluimage. Uiteindelijk is gekozen voor een cursus van zeven bijeenkomsten van drie uur en één bijeenkomst van vijf of zes uur, een dag dus.

Tijdens de zeven normale bijeenkomsten wordt begonnen met een gezamenlijke maaltijd. Dat was zo ook gewoonte in de eerste christelijke gemeenten. Na een dag hard werken is het goed eten samen. Daarna wordt er een inleiding gehouden over een van de hoofdthema's van geloven. Bij voorkeur niet ingewikkeld, wel authentiek. De inleider laat op een boeiende en prikkelende manier iets zien van zichzelf,

als lid van de plaatselijke geloofsgemeenschap. In groepjes wordt daarover door-
gesproken.

Aan het eind komen de deelnemers weer bij elkaar. Niet om alles nog eens door
te nemen, maar om de bijeenkomst af te sluiten met het zingen van een lied, on-
derbroken door stilte en gezamenlijk gebed.

Verhalen

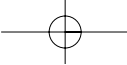
De opbouw van de bijeenkomsten roept herinneringen op aan de Agapè-bijeen-
komsten zoals die in sommige protestantse kerken en rooms-katholieke parochies
al enkele tientallen jaren worden gehouden. Ook daar een gezamenlijke maaltijd,
met een gesprek over geloofsonderwerpen. Hetzelfde zien we gebeuren in de Alpha-
cursussen. Een Engels concept, dat sinds enkele jaren in vele gemeenten en parochies
wordt gevolgd. Ook daar wordt de oudchristelijke gewoonte van de gezamenlijke
maaltijd opgepakt en worden inleidingen gehouden en groepsgesprekken gevoerd.
De Alpha-cursus is, net als de 7+1 Basiscursus Geloven, veel meer thematisch dan
de Agapè-bijeenkomsten. De Alpha-cursus lijkt daarbij vooral gericht op de over-
dracht van geloofsinhouden zoals die gaandeweg de cursus worden voorgescho-
teld. Zoals gezegd, in de bijeenkomsten van de 7+1 Basiscursus Geloven wordt ge-
probeerd de geloofsinhoud meer open ter sprake te brengen. Bijbelse verhalen
hebben daarin een centrale plaats. Zij heeft dat gemeen met de Geloven Nu-bijeen-
komsten zoals die binnen rooms-katholieke parochies functioneren, alleen ontbreekt
daar weer de thematische opzet. In de 7+1 Basiscursus Geloven blijft ondanks die
thematische opzet de ontmoeting centraal staan, ontmoeting met elkaar en ont-
moeting met God. In de ontmoeting ontstaat er ruimte voor de deelnemers om tot
eigen geloofskeuzes te komen. Om zo te kunnen groeien naar een eigen gelovige
identiteit.

Vandaar de belangrijke rol van verhalen in de 7+1 bijeenkomsten. Zo min moge-
lijk geredeneer, het gaat om de verhalen. Geloofsverhalen bieden deelnemers ge-
legenheid een eigen plek te vinden. In die verhalen zelf, maar ook binnen de thema's
die aan de orde komen. Dat geldt zowel voor de inleidingen, voor de groeps-
gesprekken als voor het cursusboek.

Gezamenlijke pelgrimstocht

Het cursusboek *Ontmoetingen met God. Een basiscursus geloven met bijbelse verhalen* is
te lezen als een pelgrimstocht langs kernverhalen in de christelijke geloofstraditie. In
feite kan heel de cursus zo beleefd worden: als een gezamenlijke pelgrimstocht langs
bijbelse verhalen. Bij deze handleiding kunnen powerpointpresentaties worden ge-
download. Ze zijn gemaakt om gebruikt te worden bij de inleidingen tijdens de cur-
sus. Met meer dan honderd hoogtepunten uit de rijke christelijke kunstgeschiedenis.
In hoofdstuk 3 en bijlage 1 van deze handleiding worden de presentaties toegelicht.
De presentaties kunnen door inleiders naar eigen inzicht worden aangepast. Eigen-
lijk is dat ook de bedoeling. Het gaat om het eigen, authentieke verhaal van de in-

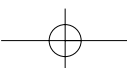
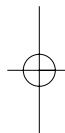
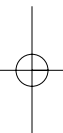
leider zelf. Het materiaal bij deze cursus is daarbij een hulpmiddel. Datzelfde geldt voor de gespreksvragen die in bijlage 2 zijn opgenomen voor de groepsgesprekken.

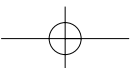
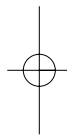
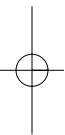
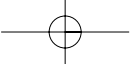
Website en ondersteuning Protestantse Kerk in Nederland

Wij zijn er blij mee dat de verdere ontwikkeling van de cursus zal worden ondersteund door het landelijk dienstencentrum van de Protestantse Kerk in Nederland. Via de website www.7plus1basiscursusgeloven.nl kan informatie daarover worden verkregen. Via de site komt aanvullend materiaal voor de cursus beschikbaar, bijvoorbeeld voor plaatselijke PR-doeleinden. Vanuit de oecumenische opzet van de cursus spreekt het vanzelf dat het materiaal ook gebruikt kan worden door andere kerken en geloofsgemeenschappen.

Wij wensen de gebruikers van deze handleiding inspirerende bijeenkomsten toe!

Peter Hendriks, Pinksteren 2006

1. De opzet van de 7+1 Basiscursus Geloven

7+1 basiskenmerken

De 7+1 Basiscursus Geloven heeft de volgende 7+1 kenmerken:

1. De cursus telt zeven bijeenkomsten van één dagdeel en één bijeenkomst van twee dagdelen.
2. In de cursus treedt de plaatselijke kerkgemeenschap naar buiten om met anderen te delen wat zijzelf als kostbaar ervaart in haar geloofstraditie. Dat gebeurt vanuit het besef dat mensen in alle tijden, ook binnen de eigen geloofsgemeenschap, op verschillende manieren die geloofstraditie kunnen beleven.
3. De basiscursus heeft daarmee principieel het karakter van een ontmoeting. De normale bijeenkomsten beginnen met een maaltijd. Het onderlinge groeps-gesprek staat in het centrum. De inleiding is open van karakter, er worden authentieke verhalen in aangeboden.
4. Tijdens de cursus hebben verhalen een belangrijke functie. Aan de deelnemers wordt kans geboden om in de geloofsverhalen een eigen plek te vinden.
5. Doel van de cursus is dat de deelnemers gelegenheid krijgen een eigen geloofsgroei door te maken.
6. De opzet van de cursus is daarom thematisch van aard, maar zeker niet leerstellig of dogmatisch. De verhalen die aan de orde komen, krijgen volop kans op de thema's een eigen licht te laten vallen.
7. Er is aan het eind van elke bijeenkomst ruimte voor persoonlijke bezinning. Ontmoeting gebeurt ook in de stilte.
- 7+1. De plaatselijke kerkgemeenschap zoekt met deelnemers die daarom vragen naar ruimte om een vervolg te geven aan de tijdens de cursus opgedane ervaringen.

7+1 thema's

De achtereenvolgende thema's van de bijeenkomsten zijn zo gekozen dat de meest essentiële aspecten van de christelijke geloofstraditie aan de orde komen.

In de eerste bijeenkomst is dat het begrip geloven. Het is een thema dat aan deelnemers de nodige ruimte biedt om iets te vertellen over hun eigen geloofsgeschiedenis bij de eerste kennismaking in de groepen. Op zich geen groot thema. Wel een mooie kans voor een korte inleiding over wat geloven wel is en wat niet, en wat ge-

loven met mensen kan doen. In de praktijk blijkt er zo in de groepen direct al veel aan de orde te komen. Er is immers ruimte voor inbreng door de deelnemers zelf. Deze eerste bijeenkomst biedt een goede oefening in het luisteren naar elkaar.

Tijdens de tweede bijeenkomst springt de groep het diepe in. Er komen ontmoetingen met God aan de orde, en Godsbeelden. Vanzelf gaat het daarmee ook over de Bijbel als bron van verhalen over zulke ontmoetingen met God. Daarmee komen er dus eigenlijk twee thema's tegelijk aan bod: 'Wat zegt ons de Bijbel?' en 'Wie is God?'. Het is eigen aan de joods-christelijke geloofstraditie deze thema's nauw met elkaar te verbinden.

In de derde en vierde bijeenkomst staat de ontmoeting met Jezus centraal. Allereerst de verhalen over zijn leven. Gevolgd door de verhalen rond zijn kruisiging en opstanding. Er is tijdens deze bijeenkomsten veel ruimte voor vragen die het allemaal op kan roepen. Hoe is daar in de geloofstraditie mee omgegaan?

Het thema over de Geest komt aan de orde op de bijeenkomst die een hele dag duurt. Een mogelijke opzet van deze dag wordt beschreven in hoofdstuk 5 van deze handleiding. Het thema op die dag luidt: 'Inspiratie vinden'. Ook de kerk als geïnspireerde geloofsgemeenschap kan daarbij aan de orde komen.

In deze handleiding gaan wij ervan uit dat deze hele dag de vijfde bijeenkomst is. In de praktijk kan het om praktische redenen soms beter uitkomen deze dag wat later te plannen. Er is inhoudelijk geen bezwaar tegen de datum van de vijfde bijeenkomst om te wisselen met die van de zesde bijeenkomst. In die bijeenkomst komt het thema bidden ter sprake.

Tijdens de zevende bijeenkomst staat het leven van alledag centraal. Je hoort mensen zeggen dat geloven een manier van leven is. Op wat voor manier speelt geloven een rol in hun leven?

De achtste bijeenkomst is gewijd aan het perspectief, het uitzicht dat christelijk geloven aan mensen kan bieden.

Maaltijd en kosten

Het is opmerkelijk hoe creatief mensen blijken te zijn als het gaat om het organiseren van maaltijden voor grote groepen. Het meest eenvoudig is het om daarvoor contact te zoeken met een plaatselijk verzorgingsinstituut, of een bedrijf dat gespecialiseerd is in het dagelijks gereedmaken van maaltijden voor grote groepen, zoals een Tafeltje Dekje. Zij blijken vaak in staat om voor relatief weinig geld een hoofdgerecht te verzorgen. Een meergangen menu vermeerdert de gezelligheidsmomenten tussendoor. Er is daarom veel voor te zeggen om dan in eigen beheer een eenvoudig voorgerecht en nagerecht gereed te maken.

Toch blijkt het zelf maken van een hoofdgerecht ook mogelijk na een rondgang langs de schappen van de plaatselijke supermarkt, of een bedrijf als de Macro. Er blijken soms onverwacht gemeenteleden of parochianen vindbaar die het als een leuke uitdaging ervaren om met de nodige creativiteit een eenvoudige, en toch exclusief ogende maaltijd gereed te maken voor een grote groep.

De kosten van de maaltijd blijken zo beperkt te kunnen worden tot onder de € 3 à € 3,50 per persoon. De deelnemers vinden het over het algemeen reëel als voor dat bedrag een vergoeding wordt gevraagd. Voor mensen met een minimuminkomen kan het een bezwaar zijn. Het gaat immers om acht bijeenkomsten, met ook nog bijkomende kosten voor koffie, thee en cursusmateriaal. Er is daarom veel voor te zeggen om te kiezen voor een vrijwillige bijdrage. Uiteraard kunnen daarbij de werkelijke kosten bekend worden gemaakt. In de praktijk valt de opbrengst meestal niet tegen. De kosten gaan wel voor de baat uit. Er is dus een klein beginkapitaal nodig.

Medewerkers

Een cursus als deze kan opgezet worden met een groep van minimaal drie enthousiastelingen. Zij hebben de volgende taken te verdelen:

- Cursusleiding

Van belang is dat er tijdens de cursus op zijn minst één van de organisatoren altijd aanwezig is. Als constante factor, als aanspreekpunt, als iemand die overzicht houdt over het geheel. Zij of hij hoeft niet zelf de inleidingen te verzorgen. Wel opent en sluit zij of hij zoveel mogelijk de bijeenkomsten. Ook praat zij of hij de onderdelen aan elkaar en bewaakt de tijd. Hij of zij kan in een groepsgesprek ook gespreksleider zijn.

- Inleidingen

De organisatoren kunnen voor elke inleiding een andere inleider vragen. Afwisseling wordt door cursisten zelfs gewaardeerd. Als het enigszins mogelijk is, is de inleider iemand met theologische achtergrond. Bij voorkeur iemand die herkenbaar is voor de geloofsgemeenschap waarbinnen de cursus wordt gegeven. Uiteraard kan ook met één inleider worden volstaan voor de hele cursus. Elke inleiding vraagt enige voorbereiding, maar er is alles aan gedaan het toch mogelijk te maken, ook voor één inleider in een kleine groep. Meer daarover in hoofdstuk 3.

- Gespreksleiding

Afhankelijk van het aantal deelnemers wordt in een of meerdere groepen verder gesproken over het thema van de dag en over de inleiding. Een groep kan daarbij in beginsel elke keer een nieuwe gespreksleider uit haar midden aanwijzen. Toch is er veel voor te zeggen vóór aanvang van de cursus al enkele mensen te benaderen om gedurende heel de serie bijeenkomsten beschikbaar te zijn als gespreksleider in een groep. Meer daarover in hoofdstuk 4.

- Catering

Een aantal medewerkers is nodig voor het verzorgen van de maaltijden, de koffie en de thee. Uiteraard ook voor het alles klaar zetten vooraf en opruimen na afloop. Is de cursus eenmaal op gang gekomen, dan zijn er altijd wel deelnemers bereid wat hand- en spandiensten te verlenen als dat gewenst is.

- PR

De cursus wordt aangeboden aan mensen die geen deel uitmaken van het normale

netwerk van de geloofsgemeenschap. Om hen met het aanbod van de cursus in aanraking te brengen is goed doordachte PR nodig. Het is belangrijk dat één of meerdere medewerkers daar aandacht aan geven.

- Financiën

Iemand uit de organisatiegroep zal de vrijwillige bijdragen van de deelnemers in ontvangst moeten nemen en er een kleine boekhouding van bijhouden. Hetzelfde geldt voor de uitgaven.

- Kinderoppas

Meegekomen kinderen kunnen bij de maaltijd gewoon mee-eten. Maar de inleiding en de groeps gesprekken zijn voor hen niet aantrekkelijk. Als er kinderen meekomen moet er dus een speciaal kinderprogramma zijn. Soms is oppas, of een video of dvd voldoende. Bij grote groepen kinderen kan gedacht worden aan een speciaal kinderprogramma. Op zich de moeite waard, maar het vraagt wel voorbereiding en beschikbaarheid van leiding.

Het lijkt misschien heel veel, maar toch: los van degene(n) die de inleidingen verzorgt kunnen drie medewerkers voldoende zijn: één gespreksleider (en tegelijk constante factor) en twee mensen die de catering verzorgen. Bij meer dan twaalf deelnemers zijn al gauw meer medewerkers nodig. Worden de groepen groter, dan heeft dat voor de mensen die de catering verzorgen het bezwaar dat ze van de bijeenkomsten inhoudelijk niet meer veel meekrijgen. Zij zullen het dan vooral met elkaar goed moeten kunnen vinden. De inleiding kunnen ze over het algemeen nog wel meemaken, als ze dat willen.

Data en tijd

Er zijn goede ervaringen opgedaan met zeven wekelijkse bijeenkomsten op een vaste avond. De reeks wordt onderbroken door een week met een extra bijeenkomst op zaterdag. Vaak zal vanwege vakanties ergens in de serie een week moeten worden overgeslagen. Een cursus die half oktober begint, kan ondanks zo'n onderbreking toch vóór kerst nog worden afgerond. Een cursus die medio januari begint kan op dezelfde manier vóór Pasen worden afgesloten.

Een goede aanvangstijd is 18.30 uur. De meeste deelnemers kunnen dan vanuit hun werk rechtstreeks naar de cursus gaan. De maaltijd staat er voor hen klaar. Om 21.30 gaat ieder weer zijns weegs. Alleen de gespreksleiders blijven een kwartiertje na om te evalueren.

Eens in de twee weken bij elkaar komen kan natuurlijk ook. Als de cursus halverwege november begint, wordt in de maand december de cursus een paar weken onderbroken. Dat gebeurt na de derde bijeenkomst (Jezus ontmoeten). De vierde bijeenkomst (Geloven met een kruis) valt dan in januari. Door vervolgens met de data wat handig over de voorjaarsvakantie te springen hoeft de cursus niet nogmaals te worden onderbroken, en is de laatste bijeenkomst ruim voor Pasen.

De ervaring leert dat deze laatste variant vooral aantrekkelijk is als gekozen wordt

voor bijeenkomsten op de zondag. Familiebezoeken en dergelijke kunnen dan gemakkelijk tussendoor worden gepland. Een aanvangstijd van 17.00 uur blijkt op de zondag voor veel deelnemers grote voordelen te hebben. Ze kunnen op zo'n dag van alles doen en aan het eind van de middag aanschuiven aan tafel. De bijeenkomst van een hele dag kan ook dan het beste op een zaterdag worden gehouden. De zondag leent zich daar voor velen niet zo voor. Ook onderscheidt het deze dag nog eens extra van de andere zeven bijeenkomsten. Voor de indeling van deze extra dag verwijzen wij naar hoofdstuk 5.

Deelnemers en PR

De cursus staat open voor iedereen. Dus ook voor mensen die in meerdere of mindere mate actief betrokken lid zijn van een kerk en hun geloof op deze manier willen verdiepen. Toch is de cursus in beginsel opgezet voor mensen die niet of slechts zijdelings deel uitmaken van het normale netwerk van een geloofsgemeenschap. Of zij de weg naar de cursus zullen vinden hangt af van de PR. Deze moet gericht zijn op de wijde omgeving waarbinnen de organiserende kerk functioneert. Artikeltjes in kranten, posters, flyers, alles helpt. De opzet van een tekst voor een folder is opgenomen in bijlage 5.

Toch zal het bij de PR vooral aankomen op persoonlijke contacten, dus de eigen netwerken van leden van de geloofsgemeenschap persoonlijk. Zij vooral moeten door speciale PR geactiveerd worden de cursus ter sprake te brengen bij mensen van wie zij vermoeden dat ze mogelijk geïnteresseerd zijn. Hetzelfde geldt voor bezoekers (en pastores). Het maakt veel uit of het lukt hen te mobiliseren bij het benaderen van mensen van wie zij denken dat de cursus een goede gelegenheid is om met geloven in aanraking te komen. Het kan een reden zijn voor extra bezoekwerk, ruim tevoren. Er kan niet vroeg genoeg mee begonnen worden.

Vervolgcurcus

De ervaring leert dat na de eerste cursus er vanuit de deelnemers zoveel goede berichten naar buiten komen, dat er het volgende seizoen een nieuwe serie bijeenkomsten gestart kan worden voor een nieuwe groep deelnemers. De persoonlijke netwerken van de eerste groep deelnemers spelen daarbij een belangrijke rol. Trouwens, al blijven de thema's gelijk, een aantal deelnemers blijkt ook zelf graag op herhaling te willen. Op zich kan dat. Het zou mooi zijn als zij een rol kunnen krijgen in de organisatie daarvan.

Het ligt in de bedoeling dat er materiaal beschikbaar zal komen voor vervolgcursussen met nieuwe thema's. Actuele informatie over de basis cursus is te vinden op de website www.7plus1basiscursusgelooven.nl, ook voor het verder uitwisselen van ervaringen.